

Kauno rajono savivaldybė

EGLĖ JAKŠTIENĖ

Vytauto Didžiojo universiteto Ugnės
Karvelis gimnazijos socialinė pedagogė

TŪM krepšelis:
7 183 096 EUR

PAŽEIDŽIAMŲ IR RIZIKINGO ELGESIO MOKINIŲ ATPAŽINIMO PAGALBOS PRIEMONĖS TAIKYMAS

TŪM Tūkstantmečio
mokyklų
programa

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

NAUJOS KARTOS
LIETUVA

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

esfa EUROPOS
SOCIALINIO
FONDO
AGENTŪRA

PAŽEIDŽIAMŲ IR RIZIKINGO ELGESIO MOKINIŲ ATPAŽINIMO PAGALBOS PRIEMONĖ

Pradinės intervencijos priemonė, padedanti laiku atpažinti mokinių, kuriems reikalinga pagalba, elgesį ir apibrėžianti tolimesnius situacijos valdymo žingsnius.

4 RIZIKOS GRUPĖS:

- savižudybių;
- psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo;
- smurto ir patyčių;
- elgesio ar (ir) emocijų sunkumų arba sutrikimų.

IDENTIFIKAVIMO POŽYMAI:

- veiksmai;
- fiziniai pokyčiai;
- kalba;
- emocijos;
- gyvenimiškos aplinkybės.

RIZIKOS POŽYMIŲ PASTEBĖJIMAS (I ŽINGSNIS)

Rizika	PAMATYK VEIKSMUS (elgesio pokyčiai)	X	LBA (susirūpinimas išreikštas žodžiais)	X	PAJAUŠK EMOCIJAS (Emocinė būklė)	X	SUŽINOK GYVENIMIŠKAS APLINKYBES	X
Savižudybių atpažinimo rizika	Nuotaikų kaita (ilgą laiką buvo prislėgtas ir staiga pasidaro ramus, net džiugus).		„Jaučia norą ištrūkti.“		Jaučiasi našta.		Su savižudybe susijusi patirtis.	
			„Jaučiasi, kad jei manęs nebūtų.“		Nemato tikslo.		Ankstesnės savižudybės arba savižudybės mėginimų istorija.	
	Staigus mokymosi pasiekimų kritimas.		„Nepakeisi.“		Vienišas (-a), užsiklindęs (-usi), atsiskyręs (-usi) nuo kitų.		Atstūmimas, santykių su artimaisiais ir bendraamžiais sutrikimai.	
	Neatsargumas ir aplaidumas (nepagrįsta rizika).		„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“		Netektys.	
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“		Išnaudojimas.	
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“		Smulkios vagystės iš namų ir mokyklos draugų.	
Smurto ir patyčių atpažinimo rizika	Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.		„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“		Bėgimas iš namų.	
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“			
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“			
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“			
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“			
			„Nepakeisi.“		„Nepakeisi.“			
Elgesio ar (ir) emocijų sunkumų arba sutrikimų atpažinimo rizika	Padidėjęs aktyvumas ir impulsyvumo požymiai bent dviejose aplinkose (pavyzdžiui, namuose ir mokykloje).		Tyčia pažeidinėja taisykles (daro tai, kas piktina ir įkryti kitiems žmonėms).		Pasikartojantis negatyvus, ignoruojantis, nepaklusnus ir priešiškas elgesys tėvų (globėjų, rūpintojų) atžvilgiu.		Asocialus elgesys mokykloje ir už jos ribų. Naudojo ginklus ar kitus daiktus, kuriais galima rimtai sužaloti gyvūnus ar žmones.	
	Nuolatinis kitų teises pažeidžiantis, agresyvus ir provokuojantis, įžūlus elgesys.		Išreikšti nedėmesingumo, padidinto aktyvumo ir impulsyvumo požymiai.		Dažnai kaltina kitus dėl savo klaidų ir neteisingo elgesio.		Yra linų nusikalsti: gali vogti, tyčia padeginėti ar kitaip gadinti kitų nuosavybę.	
	Netinkamos emocinės reakcijos (jausmai) įprastoje aplinkoje ar situacijose.		Atsakomybės stoka, negebėjimas užsibrėžti ir siekti tikslo, dažnai nebaigia pradėto darbo iki galo.		Įsiterpia į kitų žmonių pokalbius ar veiklą; dažnai ir toliau kalba, nors yra paprašytas liautis ir niekas jo nesiklauso.		Inicijuotos muštinės, priekabiavo prie kitų ar grasino, naudojo prievartą prieš kitus asmenis.	

IŠPLĖSTINIS RIZIKOS PATVIRTINIMO

Rizika	Elgesys ir aktyvumas	X	buklė	X	Artimieji santykiai	X	Ankstesni įvykiai	X
Savižudybių atpažinimo rizika	•Ar pastebėjote staigius elgesio pokyčius, pvz. nuo aktyvaus prie pasyvaus arba atvirkščiai?		•Ar buvo pranešimų apie artimųjų mirtį arba sužeidimus, kurie galėtų paveikti mokinį emocionaliai?		•Ar buvo pranešimų apie sunkumus mokinio šeimos santykiuose ar problemas namuose?		•Ar mokinys anksčiau rodė ženklus, susijusius su savižudybės rizika?	
			•Ar mokinys patiria sunkumų mokykloje, praleidžia pamokas, buvo bėgęs iš namų ar apsinuodijęs?		•Ar mokinys buvo įtrauktas į incidentus, kuriuose buvo svarstoma savižudybė?		•Ar yra žinių apie tai, kad mokinys buvo įsitraukęs į ankstesnius narkotikų ar psichoaktyvių medžiagų vartojimo atvejus?	
	•Ar mokinys praleidžia per daug laiko vienas arba atsisako dalyvauti veikloje, kuri anksčiau jam buvo svarbi?		•Ar pastebėjote, kad mokinys pasitraukė nuo anksčiau svarbių veiklų mokykloje?		•Ar buvo pranešimų apie mokinio įsitraukimą į konfliktus su kitais mokiniais dėl medžiagų vartojimo?			
Smurto ir patyčių atpažinimo rizika	•Ar pastebėjote kokių nors fizinę sužalojimų ar nepaaiškinamų traumų, kurios galėtų kelti įtarimą dėl smurto?	•Ar mokinys išreiškia norą išnykti? Ar kalboje naudoja šias ir į jas panašias frazes: „Aš nieko nepadariau, bet vis tiek esu kaltinamas(-a)“; „Mano draugai nuolat mane išjuokia“.	•Ar pastebėjote, kad mokinys bijo tam tikrų suaugusiųjų, mokinių ar bijo grįžti namo?	•Ar mokinys lankėsi pas psichologą dėl savo asmeninių problemų?	•Ar girdėjote iš kitų mokinių užgauliojančių, agresyvių pasisakymų mokinio atžvilgiu ar grasinimų?			
	•Ar pastebėjote mokinio izoliaciją arba nuolatinį konfliktavimą su kitais mokiniais? Ar buvo atvejų, kad kiti mokiniai stumdė ar kitaip skriaudė mokinį?	•Kaip jis išreiškia savo nuotaiką? Ar pastebimas pasibaisėjimas, pyktis ar bėgėjiškumas?	•Ar pastebėjote staigius jo nuotaikos pokyčius, pvz., nuo džiaugsmo iki liūdesio?	•Ar pastebėjote, kad mokinys nepasitiki savimi, vengia bendraamžių, dažniausiai būna atokiai nuo kitų?	•Ar jums yra žinoma apie bet kokius ankstesnius įvykius, kuriuose mokinys buvo susijęs su smurtu ar patyčiomis?			
Elgesio ar (ir) emocijų sunkumų arba sutrikimų atpažinimo rizika	•Ar pastebėjote, kad mokinys dažnai inicijuoja konfliktus arba yra linkęs į agresyvių elgesį?	•Ar jis kalba nemandagiai arba tyčia pažeidinėja taisykles?	•Ar mokiniui būdingi pykčio proveržiai, dirglumas, irzlumas, šiurkštumas, nemandagumas?	•Ar mokinys dažnai kaltina kitus dėl savo klaidų ir elgesio?	•Labiausiai impulsyvumo požymiai išryškėja struktūrizuotose, organizuotose situacijose, reikalaujančiose vaiko savikontrolės.			
	•Ar mokinys pasižymi nuolatinio judėjimo, triukšmavimo, kalbėjimo, kai to daryti negalima?	•Būdingi dažni atsisakymai vykdyti suaugusių reikalavimus, dažni ginčai su suaugusiais.	•Ar mokinys pasižymi nekantrumu, negebėjimu atidėti noro išpildymą?	•Ar mokinys dažnai nepaiso socialinio elgesio taisyklių, pavyzdžiui, įsiterpia į kitų veiklą; atsakinėja neišklaušęs klausimo iki galo; kyla sunkumų sulaukti savo eilės?	•Nenustygsa vietoje; sunku ilgai išsėdėti vienoje vietoje; bėgioja ir laipioja, nors taip klasėje neturėtų elgtis.			

TŪM

Tūkstantmečio mokyklų programa

RIZIKOS PASTEBĖJIMAS IR PATVIRTINIMAS

SITUACIJOS VALDYMAS ESANT AUKŠTAI RIZIKAI

SITUACIJOS VALDYMAS ESANT VIDUTINEI

3. BENDRAVIMAS

- Tęskite normalų bendravimą su mokiniu, bet būkite subtilus ir supratingas. Stenkitės sukurti jaukią atmosferą, kurioje jis galėtų jaustis saugus dalindamasis savo jausmais.
- Jeigu įmanoma, sukurkite tinkamą vietą ramiam ir konfidencialiam pokalbiui.
- Užmegzkite kontaktą, išklausykite, pabandykite suprasti.
- Klausykite nepertraukinėjant ir nevertinant. Skirkite tam pakankamai laiko.
- Parodykite savo nuoširdų susirūpinimą žmogaus išgyvenimais, pvz.: „Aš matau, kad tau sunku, ir man tai tikrai rūpi.“ Būkite empatiškas ir jautrus mokiniui.
- Paskatinkite išsikalbėti, išsakyti jausmus. Užduokite atvirus klausimus apie tai, kaip jis jaučiasi, ar pastaruoju metu turėjo sunkumų.
- Sužinokite daugiau apie mokinio asmeninę situaciją ir išsiaiškinkite, ar yra kokių nors neseniai įvykusių įvykių, kurie galėtų paveikti jo emocinę būklę.
- Pokalbį ir visą situaciją vertinkite rimtai.
- Nepalikite mokinio vieno.
- Bandykite įtikinti mokinį, kad jam reikalinga pagalba.

7. STEBĖJIMAS IR PARAMA

- Stebėkite mokinį ir jo pokyčius. Būkite pasiruošęs pakartotiniam bendravimui ir palaikymui.
- Suteikite emocinį ir moralinį palaikymą mokiniui, skatinant jo bendravimą su specialistais ir artimaisiais.

→ 2 SITUACIJOS VALDYMAS ESANT VIDUTINEI RIZIKAI

4. INFORMAVIMAS (SPECIALISTŲ ĮTRAUKIMAS)

- Informuokite apie esamą riziką mokyklos vadovą ar jo įgaliotą asmenį.
- Nedelsdami informuokite apie esamą riziką psichologą, socialinį pedagogą, visuomenės sveikatos priežiūros specialistą ar kitą budintį specialistą mokykloje. Jei yra galimybė, palydėkite mokinį pas jį.
- Skubiai informuokite (žodžiu) mokinio atstovus (tėvus, globėjus) apie įtarimus bei suteikite informaciją apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, kuriose bus suteikta pagalba mokiniui.

5. SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

- Jeigu rizika sveikatai yra labai aukšta, iškvieskite greitąją medicinos pagalbą.
- Jei yra poreikis, suteikite pirmąją pagalbą.

6. SVARBŪS KONTAKTAI. VEIKSMŲ PLANAS

- Įtikinamai informuokite mokinį, kad jis nėra vienas ir jam bus suteikta pagalba. Suteikite jam reikalingus pagalbos linijų ir pagalbą teikiančių specialistų kontaktus. Supažindinkite su kitas paslaugas teikiančių įmonių, kurios gali padėti jo situacijoje, veikla.
- Sudarykite veiksmų planą, į kurį įtraukite visus atsakingus asmenis (mokyklos vadovą, specialistus, tėvus) ir numatykite tolimesnius žingsnius, kad būtų užtikrintas mokinio saugumas.

PRIEMONĖS PRITAIKYMAS

SAVIŽUDYBIŲ ATPAŽINIMO RIZIKA		ELGESIO AR (IR) EMOCIJŲ SUNKUMŲ ARBA SUTRIKIMŲ ATPAŽINIMO RIZIKA	
I. PAMATYK VEIKSMUS (Elgesio pokyčiai)		I. PAMATYK VEIKSMUS (elgesio pokyčiai)	
Nuotaikų kaita (ilgą laiką buvo prislėgtas ir staiga pasidaro ramus, net džiugus).	I. 1	adidėja aktyvumas ir impulsyvumo požymiai bent vienoje aplinkoje (pavyzdžiui, namuose ir mokykloje)	I. 1
	I. 2	nuolatinių kitų teises pažeidžiantis, agresyvus ir provokuojantis, būlis elgisys	I. 2
	I. 3	apimanantis emocijų reakcijos (juokiam) įprastoje aplinkoje ar situacijoje	I. 3
	I. 4		
	I. 5		
II. PAMATYK FIZINIUS POKYČIUS		II. PAMATYK FIZINIUS POKYČIUS	
Staigus mokymosi pasiekimų kritimas.	I. 1	yda pažeidinėja taisyklės (daro tai, kas piktina ir įsijoniems žmonėms)	I. 1
	I. 2	treikdži nedėmesingumo, padidinto aktyvumo ir impulsyvumo požymiai	I. 2
	I. 3	stasavimas stoka, negailestingumas užsibėgti ir sekti kiti, dažnai nebegauna pradeto darbo iki galo	I. 3
Neatsargumas ir aplaidumas (nepagrįsta rizika).	I. 3		
	I. 4		
Apleidžia pomėgius, išvaizdą.	I. 4		
	I. 5		
Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.	I. 5		
III. IŠGIRSK KĄ KALBA (susirūpinimas išreikštas žodžiais)		III. IŠGIRSK KĄ KALBA (susirūpinimas išreikštas žodžiais)	
Neatsargumas ir aplaidumas (nepagrįsta rizika).	I. 3	skartojantis negatyvus, ignoruojantis, nepačiusus ir nedėmesingas elgisys tėvų, globėjų, rūpintojų atžvilgiu	I. 3
	I. 4	atšiai kaltina kitus dėl savo klaidų ir neteisingo elgesio	I. 4
	I. 5	starpia / kitų žmonių pokalbius ar veikias; dažnai ir toliau elbia, nors yra paprašytas laisvės ir minkas jo nekreivius	I. 5
IV. PAJAUŠK EMOCIJAS (emocinė būklė)		IV. PAJAUŠK EMOCIJAS (emocinė būklė)	
Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.	I. 5	erzėtis dirgus, neapgaiotas elgisys, dažni pykdo rovertai	I. 5
	I. 6	švujautos, gėdos stoka	I. 6
	I. 7	švujingas pasigipstinimas, piktišluga ar karštingumas	I. 7
V. SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES		V. SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES	
Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.	I. 5	Originalus, nemastuojamas, išgandimas	I. 5
	I. 6	Apšoja arba žodžingumas karštant apie savo gyvenimą ar mokyklą	I. 6
	I. 7	Pasidėtas nuodumais, pakučiomis	I. 7
VI. SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES		VI. SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES	
Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.	I. 5	Smulkios vagystės iš namų ir mokyklos draugų	I. 5
	I. 6	žaidžiantis žinutes iš kitų mokinių	I. 6
	I. 7	konfliktai, užgauliojimai socialiniuose tinkluose	I. 7
Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.	I. 5	Dažnai pralo tėvų pinigų, nes prieš tai duotus sakosi pamokas	I. 5
	I. 6		
	I. 7		
VII. SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES		VII. SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES	
Atsisako dalyvauti mokyklos veiklose.	I. 5	neocaius elgisys mokykloje ir už jos ribų, naudojcia smiklus ar kitus daiktus, kuriems galima rimtai subaloti gyvūnus ar žmones	I. 5
	I. 6	fra linų nuakasti gali vogti, tyčia padeginti ar kitaip padinti kitų nuosavybę	I. 6
	I. 7	impulsyūs mūlybės, priekabavio prie kitų ar grasinio, naudojio prievarta prieš kitus asmenis	I. 7

Klasė			SAVIŽUDYBIŲ ATPAŽINIMO RIZIKA				PATYČIŲ ATPAŽINIMO RIZIKA		ELGESIO AR (IR) EMOCIJŲ SUNKUMŲ ARBA SUTRIKIMŲ ATPAŽINIMO RIZIKA						
							IŠGIRSK KĄ KALBA (susirūpinimas išreikštas žodžiais)	PAJAUŠK EMOCIJAS (emocinė būklė)	SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES	PAMATYK VEIKSMUS (Elgesio pokyčiai)	PAMATYK FIZINIUS POKYČIUS	IŠGIRSK KĄ KALBA (susirūpinimas išreikštas žodžiais)	PAJAUŠK EMOCIJAS (emocinė būklė)	SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES	
Eil. Nr.	Pavardė	Vardas	PAMATYK VEIKSMUS (Elgesio pokyčiai)	PAMATYK FIZINIUS POKYČIUS	IŠGIRSK KĄ KALBA (susirūpinimas išreikštas žodžiais)	PAJAUŠK EMOCIJAS (emocinė būklė)	SUŽINOK GYVENIMISKAS APLINKYBES								
1															
2															
3															
15															
16															
17															
18															
19															
20															
21															
22															
23															
24															
25															
26															
27															

PATIRTYS

- Aiškus priemonės naudojimo algoritmas.
- Mokytojams kyla klausimų, bet tai netrukdo naudotis šia priemone.
- Mokytojai naudoja šią priemonę reguliariai, kai kyla abejonių dėl mokinio elgesio.
- Ši pagalbos priemonė padeda tiksliau ir greičiau identifikuoti pažeidžiamus mokinius.
- Kartais mokytojams trūksta papildomų žinių.
- Trūksta aiškesnių instrukcijų kaip taikyti priemonę praktikoje.
- Trūksta žinių apie rizikingo elgesio valdymą.

PLATFORMA „KAUNO RAJONO MOKYKLA“

TŪM
Tūkstantmečio
mokyklų
programa

Edukacijos

Apie platformą

Pagalbos įrankiai

Kontaktai

Prisijungti

Atrask pasaulį, plėsk akiratį – edukacij

Sąrašas

Žemėlapis

Edukacijų kiekis

38

Edukacijų rengėjų

9

Norite prisidėti ir padėti organizuoti užsiėmimus mokiniams?

Parašykite mums

Švietimo pagalbos efektyvumo vertinimo įrankis

Lankytini objektai Kauno rajone

Pažeidžiamų ir rizikingo elgesio mokinių atpažinimo pagalbos priemonė

Praktinis kultūros pagalbos vadovas mokytojams

Sunkus atvejis

Suvalkijos XIX ir XXa. judrieji žaidimai ir šokiai

Aktyvūs žaidimai

Mokomieji dalykai: Šokis, Visuomeninis ugdymas, Etninė kultūra, Fizinis...

Skirta: 1 - 4 klasėms

Senieji amatai šiandien: vytelių pynimas

Kūrybinis užsiėmimas

Mokomieji dalykai: Dailė, Etninė kultūra, Technologijos

Skirta: 1 - 4, 5 - 8 klasėms

Lietuvių tradiciniai žaidimai: Dešimtukas, Klapčiukas, Akmeniukas

Tradiciniai žaidimai

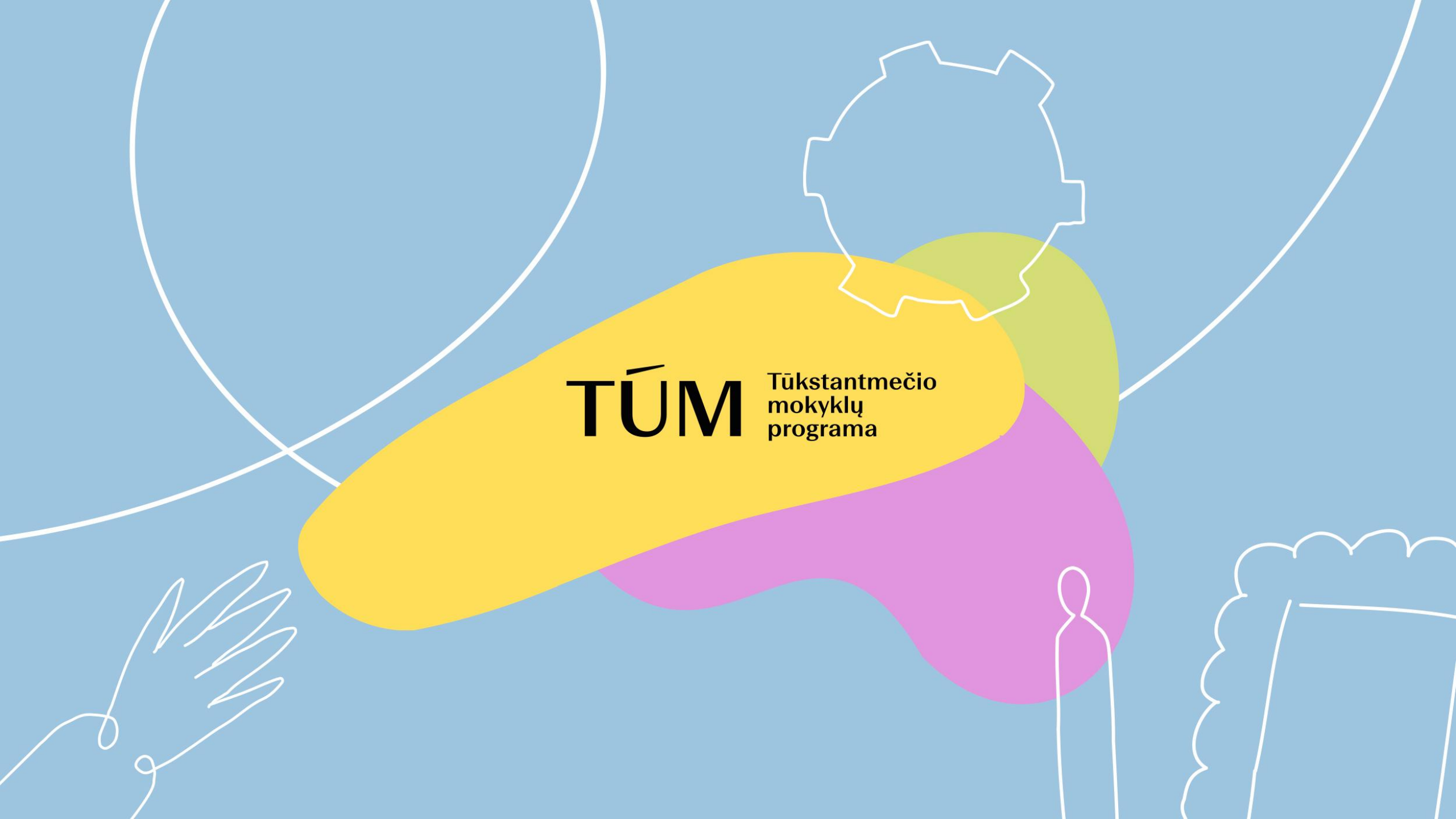
Mokomieji dalykai: Etninė kultūra, Lietuvių kalba ir literatūra, Muzika,...

Skirta: 1 - 4 klasėms

TŪM Tūkstantmečio
mokyklų
programa

Mūsu stiprybė – komandinis darbas

TŪM Tūkstantmečio
mokyklų
programa

**Šis pranešimas mane privertė
susimąstyti apie...**

GEROSIOS SAVIVALDYBIŲ PRAKTIKOS:

kaip atpažinti ir įgyvendinti? II

TŪM

Tūkstantmečio
mokyklų
programa

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

NAUJOS KARTOS
LIETUVA

esfa

EUROPOS
SOCIALINIO
FONDO
AGENTŪRA